

Universalaus dizaino priemonių vedlys

Šiame dokumente pateikiama Lietuvoje sukurtų ir veikiančių UD priemonių suvestinė. Detalesnė informacija apie kiekvieną iš jų - paspaudus aktyvius nuorodas.

UD PROCESO ĮRANKIAI

[INTERNETO SVETAINIŲ PRIEINAMUMAS](#)

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikia interneto svetainių atitikimo prieinamumo reikalavimams vertinimo įrankių sąrašą.

[SUBSIDIJOS DARBO VIETŲ PRITAIKYMUI](#)

Užimtumo tarnybos kvietimas darbdaviams teikti paraiškas subsidijoms dėl darbo vietų pritaikymo.

[E-SVETAINĖ](#)

Lietuvos žmonių su negalia sąjungos sukurtas internetinis puslapis apie universalų dizainą yra skirtas visiems, kurie prisideda prie dizaino, eksploataavimo ir pastatų bei jų aplinkų valdymo.

UD REZULTATŲ ĮRANKIAI

[STOVĖJIMO VIETOS](#)

Vilniaus miesto savivaldybės inicijuotas neįgaliųjų automobilių stovėjimo vietų vietinės rinkliavos zonos žemėlapis.

[TURISTINIS ŽEMĖLAPIS](#)

VšĮ „Keliauk Lietuvoje“ turistiniame žemėlapyje yra pristatomi objektai atrinkti bendradarbiaujant su Lietuvos žmonių su negalia sąjunga, didžioji dalis jų be sunkumų prieinami neįgaliesiems.

[GOOGLE ŽEMĖLAPIS](#)

Visuomenės pastangomis pildomas žemėlapis *Accessible world*, kuriame žymimi ir aprašomi (ne)prieinami objektai žmonėms su judėjimo negalia.

[STASIS.LT ĮRANKIS](#)

Neįgaliųjų reikalų departamento sukurtas viešųjų statinių prieinamumo stebėsenos ir kontrolės mechanizmas, skirtas stebėti statinių prieinamumą asmenims su negalia (pilotinė versija).

[UD PATIKROS LAPAS](#)

Neįgaliųjų reikalų departamento parengtas UD patikros lapas – tai universali paslaugų prieinamumo ir gaminių tinkamumo vertinimo sistema, pagal kurią galima įvertinti ir apskaičiuoti paslaugų ir gaminių prieinamumo ir tinkamumo visiems lygmenį.

[PARATEAM GILĖ](#)

Lietuvos paralimpinis komitetas inicijavo sporto objektų, pritaikytų asmenų su negalia poreikiams, ženklinimo kampaniją. UD reikalavimus atitinkantys ir draugiški negaliai sporto objektai žymimi specialiu lipduku – gile.

[STUDIJŲ PRIEINAMUMAS](#)

Vilniaus universitete teikiamos studijų paslaugos, įranga ir gaminiai yra prieinami visiems, įskaitant žmones su negalia.

[RINKIMŲ PRIEINAMUMAS](#)

Vyriausiosios rinkimų komisijos iniciatyva pradėtas Lietuvos rinkimų apygardų ir apylinkių prieinamumo žymėjimas neįgaliojo ženklų.

[ELVIS SISTEMA](#)

Lietuvos audiosensorinė biblioteka sukūrė ELVIS – pritaikytų medijų platformą – skirtą visiems, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto.

MOKYMAI

NEĮGALIŲJŲ REIKALŲ DEPARTAMENTAS (NRD)

NRD rengia praktinius mokymus „Kaip parengti kiekvienam prieinamą informaciją?“

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJA (LKD)

LKD rengia įvairius seminarus ir mokymus, siekiant šviesti visuomenę apie kurčiuosius, kelti specialistų kompetencijas, ruošti personalo vadovus ir kt.

LIETUVOS NEGALIOS ORGANIZACIJŲ FORUMAS (LNF)

LNF organizuoja įvairius mokymus, seminarus, paskaitas apie negalią įvairioms auditorijoms.

LIETUVOS AKLŲJŲ IR SIPLNAREGIŲ SAJUNGA (LASS)

LASS rengia mokymus ir seminarus medicinos, socialinės srities darbuotojams bei dirbantiems su neregiais.

AUDIOSENSORINĖ BIBLIOTEKA (LAB)

LAB rengia įvairaus tipo mokymus vartotojams ir specialistams (pvz. pagal kompetencijų tobulinimo programas).

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ (LRV)

LRV teikia „Interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo užtikrinimo“ nuotolinių mokymų medžiagą.

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba rengia seminarus diskriminacijos prevencijos ir lygių galimybių užtikrinimo darbovietėje, lygių galimybių užtikrinimo teikiant paslaugas temomis.

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS (VDU)

VDU Profesinio tobulinimo instituto rengiami mokymai tema „Bendradarbiavimo pamoka – universalus dizaino mokymesi paieškos“.

CENTRINĖ PROJEKTŲ VALDYMO AGENTŪRA (CPVA)

CPVA mokymų medžiaga projektinių paraiškų pildymui bei pateikimui (pvz. statybos ir kitose srityse).

VILNIAUS UNIVERSITETAS (VU)

VU suteikta atvira prieiga prie mokymų, lengvai suprantamos kalbos tema, medžiagos.

MOBILIOSIOS PROGRAMĖLĖS

PARATEAM LIETUVA

Lietuvos paralimpinio komiteto sukurta mobilioji programėlė „Parateam“ siūlo virtualų šalies žemėlapij su visa aktualia informacija apie negaliai draugiškus sporto objektus, siūlomas sporto šakas, kontaktus.

TRANSPORTO BALSAS

Neregiamis ir silpnaregiams sukurta mobilioji programėlė „Transporto balsas“ leidžia po miestą judėti viešuoju transportu patogiau ir paprasčiau. Programėlė veikia Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Klaipėdoje.

112 LIETUVA

LKD kartu su Bendroju pagalbos centru (BPC) sukūrė Skubiosios pagalbos numerio 112 mobiliąją programėlę „112 Lietuva“, kuri nuo 2020 m. liepos 1 d. yra pilnai pritaikyta klausos negaliai turintiems asmenims.

METODINĖ MEDŽIAGA I

LŽNS parengta įvadinė [prezentacija](#) „Aplinkos prieinamumas visaverčiam gyvenimui“.

[LKD rekomendacijos dėl aplinkos ir paslaugų pritaikymo](#) klausos negalią turintiems asmenims ir kurčneregams.

LŽNS parengtos prieinamumo ženklavimo gairės „[Informaciniai ženklai asmenims su specialiais poreikiais viešojo lankymo vietose ir interneto puslapiuose](#)“.

NRD [internetinis polapis lengvai suprantamos kalbos tema](#), kuriame pateikiamos nuorodos į gaires, iliustracijų bazę, gerąsias užsienio praktikas, adaptuotų tekstų sąrašą ir kita.

NRD lengvai suprantama kalba parengtas [būsto pritaikymo, asmenis su negalia, tvarkos aprašo paaiškinimas](#).

VU mokslininkų parengtas ["Teksto lengvai suprantama kalba rengimo gairės"](#)

„Kurk Lietuvai“ programos dalyvių parengta analizė tema „[Lengvai suprantama kalba – asmenims su individualiais poreikiais prieinama informacija](#)“.

LNF rekomendacijos viešųjų e-paslaugų teikėjams dėl [internetinių tinklalapių prieinamumo](#) visiems vartotojams.

LNF patarimai kaip kurti universalią internetinę svetainę atmintinėje „[10 taisyklių kuriant prieinamą Interneto svetainę](#)“.

UAB „DIZI“ parengta Valstybės ir savivaldybės institucijų [Interneto svetainių pritaikymo neįgaliesiems vertinimo metodika](#) ir metodikos vertinimo lentelė.

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos kartu su LNF parengtas vadovas „[Internetas visiems](#)“ – prieinamos skaitmeninės informacijos rengimo vadovas.

Kultūros ministerijos užsakymu atliktas tyrimas „Muziejai žmogaus gerovei“ ir parengtos [rekomendacijos muziejų prieinamumui didinti](#).

Kaunas2022 parengtas kultūros prieinamumo gidas „[Kultūra visiems](#)“ ir kiti papildomi žymėjimo dokumentai.

VU parengtos [Kinas ir teatras visiems. Audiovizualinių produktų pritaikymo neregiam ir silpnaregiam bei kurtiems ir neprigirdintiems žiūrovams gairės](#)

„Kurk Lietuvai“ projekto dalyvės parengtos „[Kino prieinamumo žmonėms su klausos ir regos negalia modelis ir rekomendacijos](#)“.

METODINĖ MEDŽIAGA II

Tūkstantmečio mokyklų programos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtos gairės „[Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai](#)“.

Vilniaus miesto savivaldybės sukurtos [rekomendacijos naujai statomoms švietimo įstaigoms](#), pateikiant architektūros taisykles pagal sritis ir skirtingų erdvių charakteristikas.

Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro (LASUC) išleistas mokytojams skirtas rekomendacijų leidinys „[Pasiruošimas darbui su vaikais, turinčiais autizmo spektro sutrikimų](#)“.

Nacionalinės švietimo agentūros parengta „[Mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų praktinių patirčių taikant universalus dizaino priemones ugdymui\(si\) analizė](#)“

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos [patarimai darbdaviams](#) kaip užtikrinti tinkamų sąlygų sudarymą žmonėms su negalia bei [lygių galimybių integravimo įrankiai](#) skirtingoms interesantų grupėms.

Gražutės regioninio parko direkcijos, bendradarbiaujant su Latvijos NVO, parengtos [rekomendacijos dėl gamtinių rekreacinių teritorijų pritaikymo asmenims su negalia](#).

Žmogaus teisių stebėjimo instituto parengtas leidinys „[Tinkamas sąlygų pritaikymas žmonėms su negalia – kaip tai įgyvendinti darbovietėje](#)“.

[LAB leidiniai](#), susiję su prieinamumo, įvairovės, lygybės temomis (pvz. prieinamumo mitų leidinys, kultūros įstaigų prieinamumas ir panašiai).

LNF [leidinių rinkinys](#) – nuo rekomendacijų, ataskaitų, iki praktinių vadovų (pavyzdžiui, rinkimų apylinkių fizinio prieinamumo analizė).

[LASS leidinių rinkinys](#) neregiamams ir silpnaregiams, fizinės aplinkos, informacijos bei paslaugų prieinamumo temomis.

Kurčiųjų interesus atstovaujančių institucijų parengtos oficialios [rekomendacijos dėl studijų aplinkos pritaikymo pagal individualius klausos negalia turinčių studentų poreikius](#).

Mokslininkų atliktas tyrimas ir jo pagrindu parengtas straipsnis "[Prieinamo turizmo neįgaliesiems su judėjimo negalia vertinimas: patirtis ir galimos kliūtys](#)".

KONSULTACIJOS

NEĮGALIŲJŲ REIKALŲ DEPARTAMENTAS (NRD)

NRD veikia Konsultacijų centras, kuriame srities ekspertai konsultuoja informacijos, fizinės aplinkos prieinamumo ir kitais klausimais.

LIETUVOS AUDIOSENSORINĖ BIBLIOTEKA (LAB)

LAB veikia Kompetencijų centras, kuris teikia informaciją dėl lengvai suprantamos kalbos, disleksijos, brailio rašto, tiflotyros ir skaitymo įrangos.

LIETUVOS NEGALIOS ORGANIZACIJŲ FORUMAS (LNF)

LNF konsultuoja informacijos prieinamumo, fizinės aplinkos prieinamumo, įtraukaus švietimo ir kitais klausimais.

LIETUVOS ŽMONIŲ SU NEGALIA SAJUNGA (LŽNS)

LŽNS konsultuoja aplinkos prieinamumo didinimo klausimais, pvz. įvertina esamų patalpų prieinamumą neįgaliesiems; teikia pasiūlymus dėl fizinės aplinkos prieinamumo gerinimo.

ASOCIACIJA „SAVARANKIŠKAS GYVENIMAS“

Asociacijos „Savarankiškas gyvenimas“ nariai teikia konsultacijas būsto pritaikymo, aplinkos, viešojo transporto pritaikymo ir prieinamumo bei kitais klausimais.

LIETUVOS AKLŲJŲ IR SILPNAREGIŲ SAJUNGA (LASS)

LASS konsultuoja informacijos ir fizinės aplinkos pritaikymo regos negalią turinčių asmenų poreikiams klausimais.

LIETUVOS PARAPLEGIKŲ ASOCIACIJA (LPA)

LPA teikia žmonėms su negalia konsultacijas klausimais, susijusiais su Lygių galimybių įstatymo nuostatų taikymu, viešosios fizinės aplinkos prieinamumu, žmonių su negalia darbo teisinių santykių problemomis ir kitais klausimais.

VŠĮ „INFORMACIJOS KAUPIMO IR SKLAIDOS CENTRAS“ (IKSC)

IKSC teikia konsultacijas lengvai suprantamos kalbos bei švietimo apie įvairiapusę žmonių su intelekto negalia įtrauktį visuomenėje klausimais.

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba konsultuoja interesantus diskriminacijos prevencijos, lygių galimybių integravimo, teisiniais ir kitais klausimais.

LIETUVIŲ GESTŲ KALBOS VERTIMO CENTRAS (LGKVC)

LGKVC konsultuoja interesentus ir teikia Lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugas.

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJA (LKD)

LKD centrai teikia konsultacijas į(si)darbinimo, fizinės bei informacinės aplinkos pritaikymo klausimais, ir kt.

VŠĮ „SOPA“

SOPA – Socialinė įdarbinimo agentūra – teikia konsultacijas žmonių su negalia įdarbinimo klausimais.

Pastaba: Šis su universaliu dizainu susijusių priemonių, sukurtų ir vykdomų Lietuvoje, vedlys yra sugeneruotas remiantis 2023 m. balandžio – rugpjūčio mėnesiais surinktais duomenimis. Jis nėra galutinis ir gali būti atnaujinamas iki 2023 m. rugsėjo 6 d. Jei matote kokių nors neatitikimų ar manote, kad galėtumėte prisidėti prie šio leidinio papildymo aktualia informacija - susisiekite žemiau nurodytais kontaktais.

Monika Belhaj
El.p. monika.belhaj@kurkl.lt
Tel. +370 675 14960

Rūta Marija Slavinskaitė
El.p. ruta.slavinskaite@kurkl.lt
Tel. +370 611 53991

Kurk
Lietuvai